

ג ו ט
ש צ ת

דף פרשת שבוע

פרשת וירא

יצא לאור ע"י רבנות ק"ק פראג

כניסת שבת: 17:32 צאת שבת: 18:38
ט"ו חשוון תשס"ח 26. 10. - 27. 10. 07

PARAŠAT VA-JERA

DVAR TORAH

based on *Growth Through Torah*
by Rabbi Zelig Pliskin

On the third day following Avraham's Bris Mila, the Torah states:

"And the Almighty appeared (to Avraham) in the grove of Mamre."
(Genesis 18:1)

Why does the Torah specify where the Almighty appeared to Avraham? **The great** commentator, Rashi, cites the Midrash that the Almighty appeared in Mamre's grove because Mamre gave Avraham the advice to enter into the covenant with the Almighty and to perform the circumcision.

Rabbi Yeruchem Levovitz comments that from here we see the great merit of giving people good advice. Avraham would have listened to the Almighty's command to be circumcised. However, others advised Avraham not to circumcise himself. When Mamre heard about the matter, he advised Avraham to do it. For this Mamre was greatly rewarded.

How does one give good advice? First and foremost, you must have the best interest of the person in mind. All advice must be solely for the benefit of the person asking your opinion.

© 2007 Rabbi Kalman Packouz and Aish.com

!there's more in english!
see page 3

"אורח" הגיע!

הרב ערן טמיר

מי מאתנו אינו רואה בעיני רוחו את אוהלו של אברהם אבינו הפתוח לארבע הרוחות, ואת אברהם אבינו היושב בפתח האוהל ומחכה לאורחים שיבואו לביתו? ומה עוד, שכאשר מגיעים סוף סוף האורחים לביתו של אברהם – שלושה מלאכים בדמות שלושה ערבים – הוא רץ לקראתם ומפציר בהם שיסורו לביתו כדי שיוכל לשרתם, וכל זאת בזמן שהקב"ה מדבר עמו. מכאן, כידוע, למדו חז"ל (גמ' שבת קנז ב) ש"גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה!"

האמנם? להכניס אורח הביתה חשוב יותר מלדבר עם ה', ולהקביל פני שכינה? היצד? לא פלא שלעיתים קשה לקיים זאת בפועל, ועל כן לא פעם כאשר אנו נתקלים בהתנגשות בין קיום מצוה שבין אדם למקום ("להקביל פני שכינה"), לקיום מצוה שבין אדם לחברו (כהכנסת אורחים), אנו מעדיפים את הקשר עם ה' ולא עם הבריות, ולא מקיימים את דברי חז"ל אלו, מדוע?

ניתן לומר שאת מאמר חז"ל זה: "גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה", ניתן להבין בשני אופנים: האופן האחד – המ' של "מהקבלת פני השכינה" היא מ' היחס (היתרון), כאילו הדברים עומדים זה מול זה, יש מעין מתח, התנגשות, בין הכנסת אורחים להקבלת פני השכינה, וחז"ל מלמדים אותנו שעדיפה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה.

האופן השני להבין מאמר זה הוא שמ' זו אינה מ' היחס אלא מ' המקור (הנביעה). כלומר ישנן שתי רמות של הכנסת אורחים. האחת רואה באורח אדם שיש להעניק לו את צרכיו הגשמיים, הפיזיים והנפשיים. אך ישנה הכנסת אורחים גדולה יותר, הרואה באורח עצמו – שכינה, הופעת ה'. במבט כזה על האורח, אין כל מתח או התנגשות בין האורח לשכינה, אלא האורח הוא עצמו השכינה, הוא גילוי של צלם אלוקים שבאדם, ומתוך כך אנו ניגשים לספק לו את כל הדרוש לו באופן מעשי. על פי הסבר זה מובן מדוע שלושת אורחיו של אברהם היו מלאכים בתחפושת של אנשים ערביים. זהו פרט שבא ללמד על הכלל כולו: גם אם כלפי חוץ נדמה לנו האורח כבשר ודם, אף השפל והבזוי שבאדם (כמו הערבים המשתחוים לאבק רגליהם), הנה מצד האמת הפנימית האלוקית הוא מגלה את צלם אלקים שבו, את ה'מלאך' שבו, ודווקא משום כך יש

לכבדו ולדאוג לכל צרכיו הרוחניים והמעשיים.

כך גם הסביר המהר"ל (נתיבות עולם ב נתיב אהבת הרע עמ' נב) את הפסוק "ואהבת לרעך כמוך - אני ה'", בתרצו כיצד אפשר לאהוב את חברו כמו את עצמו – כמוך ממש. ועוד, מדוע מסיים הפסוק ב"אני ה'", הרי לכאורה "ואהבת לרעך כמוך" זו מצוה חברתית רגשית ומעשית ומה הקשר ל"אני ה'"? מבאר המהר"ל שהמילים "אני ה'" הן הנימוק, ההסבר, מדוע לאהוב את הרע כי "אני ה'" נמצא בו – בקרבו, וכלשונו "זה שהוא אוהב רעהו כמותו לגמרי, דבר זה מצד שהוא אדם בשלמות, וזה כאשר יש לו צלם אלקים בשלמות..."

בעז"ה נדע זאת ונחיה כך בפועל, שכבוד הבריות הוא הוא כבוד ה' – במשפחה בחברה, בבית ומחוצה לו, וגם אם במצבים מסוימים אין הדבר נראה כן בפועל באופן מעשי, נדע להבין ולהבדיל בין הצד המהותי הפנימי שאינו בר שינוי כלל לבין המעשים החיצוניים, כדברי הרב קוק (עין איה שבת ב עמ' 226) ה"העיקר המהותי הוא המכריע בהערכת המציאות (כיצד להעריך ולהתייחס באופן נכון ואמתי אל המציאות), התארים החיצוניים והמקריים (לעומת כל הפעולות המעשיות שגם אם אינן מגלות את העיקר המהותי ופעמים אף נוגדות אותו) הם תמיד דברים טפלים ועוברים..." ומתוך כך יתקדש שם גאולתנו השלמה, אמן.

© כל הזכויות שמורות למכון מאיר

PNINEJ HALACHA PŘÍPRAVY NA ŠABAT

kapitola druhá:

přípravy na šabat v průběhu týdne
rav Eliezer Melamed
(přeloženo z knihy *Pninej Halacha*)

V traktátu Bejca (16a) se vypráví o Šamajovi, že *každý* den jedl na počest šabatu. Když se mu naskytl hezký kus dobytka, řekl: tenhle je na šabat. Když našel ještě hezcí kus, první snědl ve všední den a ten druhý, lepší, nechal na šabat. Ve všední dny tedy jedl pokrmy méně dobré, protože lepší nechával na šabat. Každý den tak vlastně jedl na počest šabatu, stále přemýšleje, jak šabat co nejlépe počít a oddělit od ostatních dnů. Ale Hilel měl jinou vlastnost, že totiž vše, co dělal, dělal *le-šem*

šamajim, a tak ctil i všední dny; jak je řečeno [Tehilim 68, 20]: *baruch ha-šem jom jom ja'amos lanu, požehnan je H', každý den nám pomůže nést [naše potřeby; Raši]*. Když se mu uprostřed týdne naskytl dobrý pokrm, snědl ho, protože měl jistotu, že tak jako mu H' dal dobrý pokrm ve všední den, dá mu ještě lepší pokrm na počest šabat. A tak každý den ctil a vážil si ho, jak se náleží.

Poskim napsali, že je lepší chovat se podle Šamaje a lepší pokrm nechávat na šabat; že Hilel byl výjimečný svou jistotou v H', a měl jistotu, že mu H' na šabat dá lepší pokrm; ale člověk, který takovou jistotu nemá, musí lepší pokrm schovat na šabat (Mišna Berura 250, 2).

A v dnešní praxi nemá tato halacha moc význam, protože v obchodech je celý týden k dostání široký sortiment zboží a není důvod se obávat, že když nějaký pokrm sníme ve všední den, před šabatem už ho nebudeme mít možnost obstarat. A tak je dnes hlavní věcí nakupovat tak, aby pokrmy na šabat byly prostě lepší než pokrmy všedních dní.

KAPITOLA TŘETÍ: JOM ŠIŠI, ŠESTÝ DEN (ČILI PÁTEK)

V Tóře je řečeno (Šmot 16, 5): *a šestého dne připravovali to, co si přinesli*. Což znamená, že šestý den musíme připravovat věci potřebné na šabat. A tak jako Bnej Jisrael byli v poušti živeni manou, která padala v noci a kterou chodili sbírat hned ráno následujícího dne, tak je i dnes micva si pospíšit [*lehizdarez*] a začít připravovat šabat hned ráno šestého dne. A tak stanovuje i Šulchan Aruch (Orach Chajim 250, 1), že člověk si má v pátek přivstat, aby mohl připravovat šabat.

Ale *acharonim* [pozdější poskim] k tomu dodali, že se přesto nemá na nákup chodit už před šacharitem; a podobně i ten, kdo

má ve zvyku se po tfile něco učit, se má učit jako obvykle, a teprve poté si pospíšit na nákup a na přípravy. A že jen v případě, že má obavu, že by na něj po tfile už v obchodě nemuselo zbyť potřebné zboží, může nakoupit i před šacharitem (Mišna Berura tamtéž).

A potraviny na šabat je lepší nakoupit v pátek než ve čtvrtek, protože na pátečních nákupech je lépe poznat, že jsou na počest šabat. A ještě jeden důvod to má: že totiž v dřívějších dobách neměli lidé možnost uvařená jídla skladovat tak, aby zůstala čerstvá, a tak, aby pokrmy byly co nejchutnější, je bylo nutné koupit i připravit až v pátek. Ale potraviny, které by v pátek už nemusely být k dostání, nebo jejichž příprava zabírá příliš mnoho času, ty je lepší koupit už ve čtvrtek (Mišna Berura 250, 2).

A pokud má rodina na výběr dvě možnosti: nakoupit a vařit v pátek, a být potom na *lejl šabat* unavení, nebo nakoupit suroviny už v průběhu týdne, uvařit je ve čtvrtek večer a uchovat čerstvé v lednici, a do šabat vstoupit odpočatí – je jasné, že je lepší nakoupit přes týden a vařit ve čtvrtek. Protože hlavní micvou je počtít šabat a být z něj požitek, a k tomu je potřeba být čerstvý a odpočatý. A vše záleží na způsobu života každé jednotlivé rodiny. V každém případě je ale lepší, aby i ti, kteří nakupují a vaří ve čtvrtek, nechali část příprav na pátek, aby tak vyjádřili, že se připravují na příchod šabat.

A existuje dobrý zvyk tradovaný jménem Ariho z"l: říci při nákupu, že tento nákup je „*lichvod šabat kodeš*“, na počest šabat [a totéž je zvykem říkat i před zahájením šabatového jídla], protože „*hadibur poel harbe bi-kduša*“, řeč je v keduši velice činná.

© 5767 rav Eliezer Melamed

(příště bs" d kapitola čtvrtá:
nákupy na šabat)

SEFER

MESILAT JEŠARIM

Kapitola 14:

Více k *midat ha-prišut*

Jsou tři základní oblasti, kterých se *prišut* [k pojmu „*prišut*“ viz kapitola 13 v minulém G.Š.] týká: *prišut* v požitcích, *prišut* v zákonech, *prišut* ve zvycích.

O *prišut* v požitcích jsme hovořili v předcházející kapitole, tedy: že si člověk má z věcí na světě brát jen to, co nutně potřebuje. A to zahrnuje vše, co je požitkem pro některý ze smyslů, tzn.: jídla, soulože, hezkých oděvů, procházek, konverzací apod. užívat jen ve dny, kdy je jejich užívání micvou.

Prišut v halachických zákonech spočívá ve stálé přísnošti, tzn. brát v potaz dokonce i slova jednotlivců, která zazněla v halachických sporech a která se zdají být nějak opodstatněná, dokonce i když nakonec nebyla přijata jako halacha [jedním z obecných pravidel (s mnoha výjimkami) v rozhodování halachy je, že v případě sporu mezi jedním a mnohými (*jachid - rabim*) je halacha podle *rabim*. Proč tedy Mišna i Gemara uvádí nepřijaté názory jednotlivců? Jednak proto, abychom, až někdo přijde a řekne: já jsem se tu a tu halachu učil jinak, mu mohli říct: to sedí, tak tu halachu učil ten a onen, ale nebyla nakonec přijata (viz Jerušalmi Švi'it 1, 1); a jednak proto, že i nepřijaté názory mají zpravidla nějaký podstatný důvod a mohou být kdykoli aktuální.], s podmínkou, že jeho *chumra* [přísnější rozhodnutí halachy] není v důsledku *kula* [mírnějším rozhodnutím], a v případě pochyb být přísnější i tam, kde je prostor pro mírnost [při vynášení halachických rozhodnutí závazných *pro celý cibur* má ale přesto často větší hodnotu *kula*, protože „síla povolujícího má přednost“, *koach hetera adif lej* (viz např. Gitin 41b a Raši k Bejca 2b: „gemara nám ukazuje radši sílu toho, kdo povoluje, protože ten se spoléhá na své znalosti Tóry a nebojí se něco

povolit; ale síla toho, kdo zakazuje, není důkazem, protože všichni mohou být přísnější i ve věcech povolených“); Ramchal tu hovoří o *mišnat chasidim*, o volitelně závazných pravidlech jednání *pro jedince*; k tomu více viz druhá polovina 13. kapitoly, odstavec začínající slovy „Možná se zeptáš:“. Chazal (Chulin 37b) v tomto smyslu vyložili verš (Jechezkel 4, 14) *a já jsem se nikdy neznečistil* [H' tam Jechezkelovi přikazuje, aby před očima celého Izraele pekl chléb na sušených lidských výkalech a dal jim tak znamení, že budou v blízké době žít v nečistotě exilu] takto – nikdy jsem nejedl maso z kusu dobytka, který bylo nutno ukázat chachamovi, aby rozhodl [jestli není trejfe; tzn.: i když nakonec rozhodl, že je zcela košer, Jechezkel o sobě říká, že maso takového zvířete nikdy nejedl], a nikdy jsem nejedl maso [ze zvířete, při jehož porážení na šocheta volali] „honem, honem [zabíjej“, dřív než chcípne a bude trejfe; a i když to šochet nakonec stihl, přesto atd.]. A to všechno je podle zákona samozřejmě povoleno jíst, on na sebe ale byl přísnější. Výše jsem už zmínil [13. kap.], že *prušim* se nemají učit z toho, co je povoleno pro celý Izrael, a že se mají vzdálit všemu, co je „ošklivé a jemu podobné“ a jemu podobnému podobné. Jak řekl Mar Ukva (Chulin 105a): „V tomto ohledu jsem vůči svému otci jako nevydařený syn [*chala bar chamra*, dosl.: „ocet, syn vína“], protože zatímco otec, když jedl maso, nejedl potom sýr až do téže hodiny následujícího dne, já si při téměř jídle nedám, ale při dalším už ano [tzn. asi po šesti hodinách (Rambam)]. A halacha samozřejmě nebyla rozhodnuta podle toho, jak to dělal jeho otec, protože kdyby ano, tak by Mar Ukva jednal stejně jako on; ale jeho otec byl přísný ve své *prišut*, a proto o sobě Mar Ukva říkal, že je *chala bar chamra* – protože

v *midat ha-prišut* nebyl jako jeho otec.

A *prišut* ve zvycích spočívá v osamocení a v odloučení od společenského života, aby člověk mohl svou mysl obrátit ke službě a jejímu pečlivému sledování [„*hitbonenut*“, viz 4. kapitola] jak se patří, to ovšem s podmínkou, že se nevychýlí do extrému; jak řekli z"l (Ktubot 17a): *mysl člověka má být vždy propojena s ostatními lidmi*. A podobně řekli (Makot 10a): *meč na lháře [badim], a budou z nich hlupáci* – meč na krky těch, co nesnáší učence a studenty Tóry a zabývají se Tórou o samotě [*bad be-vad*; gemara dále pokračuje: a nejen to, ale navíc zhloupnou (...); a nejen to, ale navíc ještě hřeší (...); více viz Maharal, *Netiv Ha-Tora*]. Ať je tedy člověk ve styku s dobrými lidmi po dobu potřebnou ke studiu a obživě, a potom ať je sám, aby přilnul ke svému Majiteli a dosáhl přímých cest a opravdové služby. A k tomu patří – omezit hovor a dávat si pozor na plané tlachání, neřít se mimo své čtyři lokte, a podobně všechny další věci, kterým se člověk vede tak dlouho, až se stanou přirozenou součástí jeho pohybů.

Vidíš, že tyto tři oblasti -přestože jsem ti je řekl jen obecně a v krátkosti- zahrnují mnohé z různých lidských činností. A už jsem ti řekl, že konkrétní podrobnosti lze předat jen uvážením myslí podle okolností a spravovat je podle správnosti a pravdivosti obecného pravidla.

příště bs"d 15. kapitola: jak nabýt *midat ha-prišut*

NEW COLUMN IN ENGLISH

ask the rabbi

questions and answers on Yeshiva.org.il

1. QUESTION:

HONORING THE SHABBAT

I once heard that when you prepare for shabbat meals and holidays, you should go to extra effort to make it especially

beautiful; e.g. your table settings, your clothing that you try to make it beautiful, not just ordinary every-day. Is this as mitzvah or just a minhag?

ANSWER:

There is a special Mitzva to respect and honor the Shabbat. This is learned from the Pasuk: *Ve-chibadeto Me-asot Drachecha*. The Shulchan Aruch writes that this means to honor the Shabbat with nice dishes and clean clothes.

2. QUESTION:

NUMBER OF CANDLES
Is the number of candles one lights for Shabbat based on halacha or minhag?

I have been in homes where there are three candles lit and in other homes where the number of candles lit corresponds to the number of family members.

ANSWER:

The basic mitzva requires that at least one candle be lit (Mishna Berura 263, 22). It is accepted, however, that no less than two be lit (see Shulchan Aruch 263, 1). Some homes light according to the number of children, some light seven, others ten (Mishna Berura 263, 6; Halichot Beita 14, 18). The Rema writes that a woman who forgot to light candles one shabbat adds a third candle from then on (and if she forgets to light more than once, one for each shabbat that she forgets; Mishna Berura 263, 7).

Rabbi Yitzchak Grinblat

See 2404 Q&A more on @yeshiva.org.il

ZEPTEJTE SE RABÍNA

Otázky a odpovědi

z webových stránek Ješivy Bejt El

1. OTÁZKA:

ÚCTA K ŠABATU

Jednou jsem slyšel, že když člověk připravuje šábés nebo jomtov, měl by vyvinout zvláštní úsilí, aby vše bylo co nejhezčí. Například:

nádobí, ze kterého na šabat jí, oděvy, které si obléká – že se má snažit, aby to bylo krásné, a ne obyčejné a všednodenní. Je to micva, nebo minhag?

ODPOVĚĎ: Je zvláštní micva ctít šabat. Učíme se to z verše *ve-chibadto me-asot drachecha*, „budeš jej ctít, a nedělat to, co obvykle děláš“. Šulchan Aruch píše, že to znamená poctít šabat hezkým nádobím a čistými oděvy.

2. OTÁZKA:

POČET ŠABATOVÝCH SVÍČEK

Je počet svíček, které se zapalují na šábes, založený na halaše, nebo je to minhag? Setkal jsem se s rodinami, které zapalovaly tři svíčky, jinde zase počet svíček odpovídal počtu členů rodiny.

ODPOVĚĎ:

Základní micvou je zapálit alespoň jednu svíci (Mišna Berura 263, 22). Bylo však obecně přijato, že se mají zapalovat nejméně dvě (viz Šulchan Aruch 263, 1). V některých rodinách se zapaluje podle počtu dětí, v jiných zapalují sedm svíček, někde deset (Mišna Berura 263, 6; Halichot Bejta 14, 18). Rema píše, že žena, která zapomene na jeden šábes svíčky zapálit, zapaluje na další šabaty o jednu svíčku navíc, tzn. celkem tři (a pokud zapomene vícekrát, přidá jednu svíčku za každý šábes, kdy zapomene; Mišna Berura 263, 7).

Rabi Jicchak Grinblat

Dalších 2404 otázek a odpovědí v angličtině a 15081 v hebrejštině najdete na
www.yeshiva.org.il

ŠMITA

OTÁZKY A ODPOVĚDI:

OTÁZKA: Je v dnešní době sedmý rok *min-ha-tora*, nebo *mi-de-rabanan*?

Odpověď: Mezi poskim existuje názor, že švi'it je v dnešní době *min-ha-tora*, ale nejšířeji přijatý názor je, že micvat švi'it je v dnešní době *mi-de-rabanan*.

Hlavním důvodem, který stojí v základech tohoto názoru, je to, že švi'it a *jovel* [padesátý rok] jsou navzájem propojeny, že *jovel* je *min-ha-tora* jen tehdy, když celý Izrael sídlí ve své zemi, a že tím pádem i povinnost odpočinku pro zemi v sedmém roce platí *min-ha-tora* jen tehdy, když „na ní sídlí všichni její obyvatelé“ [ale zatímco sedmý rok *chachamim* ustanovili jako *micvu mi-de-rabanan* i v době, kdy *min-ha-tora* neplatí, *jovel* neustanovili, protože by v dnešní době byl pro širokou společnost neúnosný; viz *Gitin* 36b, *Tosfot d'h Ve-Takun rabanan*]. Tato skutečnost má praktický dopad především u halachických rozhodnutí v případě pochyb.

Rav Ehud Achitov

(přeloženo z týdeníku *Be-ahava u-be-emuna* č. 607, parašat Ki Tisa)

KICUR HILCHOT ŠMITA

Pokračování:

JAKÉ podmínky musí plody splňovat, aby měly „kedušat švi'it“ (viz minulé číslo G.Š.)?

Plod má *kedušat švi'it*, „kedušu plodů sedmého roku“, jen tehdy, pokud splňuje čtyři následující podmínky:

1. Pokud vyrostl v Erec Jisrael.
2. Pokud vyrostl na půdě patřící Židovi. [Závislost *keduši* na židovském vlastnictví půdy je předmětem sporu o tzv. „*heter mechira*“. Podle těch, kteří soudí, že zrušením židovského vlastnictví se zruší i *keduša* plodů, je možné v případě velké nouze „*heter mechira*“ využít. Podle opačného soudu se plody z prodané půdy nesmí konzumovat. Prozatím doporučujeme se plodům označeným „*heter mechira*“ vyhnout. V některém z příštích čísel k tomuto citlivému tématu *bs"d* přineseme více informací.]

3. Pokud je to druh, na který se švi'it vztahuje. Obecné pravidlo, jak tyto plody poznat, zní: *kedušat švi'it* se týká jen plodů, jejichž užití obvyklým způsobem znamená i jejich odstranění ze světa (například sněžení). „Věc, jejíž užití a zničení se rovnají.“

Podle tohoto pravidla se *kedušat švi'it* týká všeho, co je určeno k některému z následujících užití:

- potrava pro člověka
- potrava pro zvířata
- koření
- kosmetika
- barvení
- praní (a to je povoleno jen u druhů, které nejsou vhodné k jídlu).

4. Pokud sedmý rok začal před stádiem růstu, který u daného druhu podmiňuje platnost *kedušat švi'it*:

Tímto stádiem je:

- u plodů stromů okamžik, kdy se z květu začne vytvářet plod, tzv. *chanata* [i když dnes se řídíme touto definicí, není stanovení *chanaty* úplně jednoznačné; např. podle Rambama je to doba krátce před dozráním plodu].
- u zeleniny okamžik sběru [proto hned po Roš Ha-Šana bylo možné konzumovat např. okurky a rajčata s *kedušat švi'it*, zatímco jablka a pomeranče jsou stále ještě plody šestého roku, na které se žádná omezení nevztahují. A proto se plodů stromů týká omezení nejen v průběhu sedmého roku, ale i v převážné části osmého. U vína to potom může být mnoho let.]
- u obilí a luštěnin třetina růstu („luštěninami“ [*kitnijot*] se tu myslí plody jednoletých rostlin, jejichž hlavní konzumovanou součástí jsou semena, mj. např. i kukuřice, slunečnice apod.).

(přeloženo z knihy: *Sikum Hilchot Švi'it*)

(příště *bs"d*: různá pravidla konzumace a dalšího využití plodů sedmého roku)

SHABBAT TIMES - PRAHA:

- **Mincha @ kabalat šabat:** 17:32
- **Šachrit:** 9:00
- **Sof zman šma (GR“A):** 10:14
- **Sof zman tfila:** 11:05
- **Mincha @ seuda šlišit:** 16:05
- **Ški'a:** 17:49
- **Maariv @ havdala:** 18:30
- **Šabat leaves:** 18:38

olomouc -10 min., brno - 8, karlovy vary+ 6, teplice +3

gut šabes, šabesové čtení. vydává pražský rabinát.
 redakce: imanuel cháb
 download: www.kehila-olomouc.cz
 email: gut.sabes@bluetone.cz